

PRIORITĂȚI DE POLITICI PENTRU NOUL GUVERN

29 iulie 2021

Platforma Națională a Societății Civile din cadrul Parteneriatului Estic, care întrunește circa 100 de organizații neguvernamentale din Republica Moldova, vine cu următoarele propuneri de priorități de politici pentru noua guvernare. Prioritățile vizează primii doi ani de activitate al Guvernului și, prin urmare, țin de cele mai stringente necesități în contextul situației economice și sociale dificile în care se află țara. Acestea sunt structurate în funcție de principalele domenii de politici acoperite de activitatea Platformei. Membrii Platformei își exprimă angajamentul pentru susținerea decidenților de politici în vederea implementării priorităților respective și mizează pe o deschidere și pro-activitate din partea guvernării în acest sens.

Justiție

- Adoptarea noii Strategii de Reformă a Justiției, cu acțiuni clare și ambițioase, în special în ceea ce privește pregătirea, selecția, promovarea și disciplinarea judecătorilor și procurorilor.
- Adoptarea legislației cu privire la evaluarea externă, cu respectarea celor mai bune practici și a recomandărilor Comisiei de la Veneția și asigurarea unei implementări chibzuite a ei.
- Promovarea modificărilor Constituției ce țin de modul de accedere și numire în funcție a judecătorilor (renunțarea la termenul inițial de numire de 5 ani), funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, precum și independența financiară a organelor puterii judecătorești.
- Reformarea până în la 31 martie 2022 a Curții Supreme de Justiție, prin schimbarea competențelor și reducerea numărului judecătorilor și numirea unei noi componente a Curții Supreme;
- Asigurarea de către Parlament a unor numiri bazate pe merit în Consiliul Superior al Magistraturii și în Consiliul Superior al Procurorilor;
- Crearea unui mecanism de evaluare a integrității candidaților la funcții de judecător și procuror la toate etapele carierei – admiterea la Institutul Național al Justiției, accesarea în profesie, promovarea și transferul într-o altă funcție, precum și accesarea în funcții de conducere;
- Stabilirea fundamentată de către CSM și CSP a numărului de posturi de judecători și procurori necesari pentru a face față sarcinii de muncă, stabilirea medierii obligatorii extrajudiciare pe anumite cauze și excluderea medierii judiciare aplicabile la moment de către judecători, în scopul micșorării sarcinii de muncă pentru judecători, implicit sporirii calității actului justiției;
- Modificarea Legii cu privire la avocatură, pentru a preveni intrarea masivă în avocatură a persoanelor compromise din justiție;

- Mărirea considerabilă a numărului audiențelor de la Institutul Național al Justiției și asigurarea unei instruirii a acestora care să răspundă necesităților practice ale judecătorilor și procurorilor;
- Simplificarea procedurii penale, pentru a exclude birocrăția excesivă din aceste proceduri și a asigura o bună organizare și echitatea procedurii penale;
- Modificarea eventuală a legislației pentru a asigura o procedură corectă și transparentă de selectare a Procurorului General și o independență reală a procurorilor față de procurorii ierarhic superiori;
- Ridicarea considerabilă a nivelului de remunerare a experților angajați în instituțiile de stat și a personalului care asistă judecătorii și procurorii și examinarea posibilității ridicării remunerării judecătorilor și procurorilor;
- Introducerea sistemului de distribuire aleatorie a cauzelor în procuratură;
- Implementarea la scară largă a soluțiilor digitale în justiție și asigurarea interoperabilității soluțiilor implementate.
- Introducerea sistemului electronic unic integrat de evidență a cauzelor penale și contravenționale;
- Reducerea termenului de efectuare și sporirea calității rapoartelor de expertiză efectuate de instituțiile de stat;
- Finalizarea optimizării hărții judecătorești și optimizarea structurii procuraturilor teritoriale conform hărții judecătorești, inclusiv construirea sediilor comune pentru judecătorii și procuraturile de sector.
- Eficientizarea mecanismelor extrajudiciare de soluționare a litigiilor civile și excluderea medierii judiciare obligatorii.

Prevenirea și combaterea corupției

- Grăbirea procesului de elaborare și adoptare a noii Strategii Naționale de Integritate și Anticorupție și a Planului de Acțiuni al acesteia, respectând exigențele și bunele practici de elaborare a documentelor strategice;
- Asigurarea respectării autentice de către întreprinderile administrate de APC și APL a cerințelor de dezvăluire a informațiilor, implicit privind selectarea, numirea administratorilor și a membrilor Consiliilor de administrație, precum și rezultatele activității acestora;
- Înăsprirea sancțiunilor pentru faptele de corupție, pentru a asigura un efect preventiv al acestora;
- Promovarea proiectelor de legi constituționale pentru a permite confiscarea averii de proveniență nejustificată a funcționarilor publici și confiscarea extinsă;
- Îmbunătățirea cadrului legal ce ține de declararea și controlul averii, veniturilor și intereselor personale, pentru a exclude declararea averii la prețuri derizorii și investigarea eficientă de către Autoritatea Națională de Integritate (ANI) a declarațiilor depuse;
- Elaborarea unei metodologii care să asigure verificarea efectivă de către ANI a declarațiilor de avere și proprietate;

- Îngustarea competențelor Procuraturii Anticorupție, finanțarea și dotarea suficientă a acesteia, precum și excluderea dosarelor CNA din competența procurorilor anticorupție (eventual, prin transferarea acestei competențe procurorilor din procuraturile teritoriale);
- Asigurarea efectuării tuturor procurărilor publice în bază de concurs exclusiv prin intermediul platformei MTender.
- Consolidarea capacităților ANI și a altor organe competente în identificarea, verificarea și urmărirea activelor aflate peste hotare a subiecților declarării veniturilor și intereselor personale; Facilitarea colaborării în acest sens a ANI cu organele competente din alte țări;
- Elaborarea cadrului legal care reglementează circulația criptoalutului;
- Includerea în calitate de obiect al declarării veniturilor și intereselor personale a activelor în forma de criptoalut.
- Asigurarea respectării autentice de către întreprinderile administrate de APC și APL a cerințelor de dezvăluire a informațiilor, implicit privind selectarea, numirea administratorilor și a membrilor Consiliilor de administrație, precum și rezultatele activității acestora.
- Adoptarea proiectului de lege nr. 263 din Parlamentul Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte normative (Codul electoral nr. 1381/1997 – art. 1, 8, 15 ș.a.; Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 2018/2008 – art. 52, 400, 4235 ș.a.) în conformitate cu opinia Comisiei de la Veneția și recomandările societății civile.

Democrație, drepturile omului, buna guvernare și stabilitate

- Îmbunătățirea legislației electorale și a celei conexe în corespundere cu recomandările misiunilor internaționale și naționale de observare a alegerilor, adresele Curții Constituționale și cu standardele internaționale în materie electorală.
- Îmbunătățirea mecanismului de supraveghere și control al finanțării politice și a campaniilor electorale, prin amendarea legislației, clarificarea competențelor și consolidarea capacităților Comisiei Electorale Centrale.
- Revizuirea normelor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniei electorale cu scopul asigurării legalității și transparenței în acest domeniu (spre exemplu: este necesară o precizare și delimitare clară între interesul public și datele cu caracter personal în contextul accesibilității informațiilor din rapoartele financiare ale partidelor/concurenților electorali; publicarea rapoartelor financiare în formate accesibile pentru analiza și prelucrarea ulterioară a datelor etc.).
- Implementarea mecanismelor alternative de vot, ca de exemplu: votul prin corespondență, votul electronic, votarea timp de două zile consecutive.
- Revizuirea mecanismului de constituire a Comisiei Electorale Centrale în vederea asigurării accesului membrilor pe criterii de profesionalism, integritate, meritocrație și nu în baza loialității politice.
- Reglementarea mai explicită a mecanismului de contestare a acțiunilor/inacțiunilor organelor electorale și concurenților, atât din perioada electorală, cât și nemijlocit din ziua alegerilor
- Ratificarea Protocolului nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO);

- Ratificarea Convenției de la Istanbul și adoptarea pachet legislativ de transpunere în legislația națională a tuturor angajamentelor legate de aceasta;
- Definitivarea și votarea în a II-a lectură a proiectului de Lege nr. 301 privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată;
- Modificarea procedurii penale pentru a asigura investigarea eficientă a cazurilor de tortură și pedepsirea torționarilor;
- Introducerea unui sistem public de evidență statistică a măsurilor de urmărire penală, inclusiv a arestărilor, interceptărilor, discursului de ură, etc;
- Elaborarea unei strategii complexe pentru prevenirea și combaterea discursului de ură. Strategia ar trebui să includă crearea unui mecanism de monitorizare a discursului de ură, cooperarea între autoritățile de aplicare a legii și alte instituții relevante (de exemplu, CEC, CPPEDAE), pentru a facilita urmărirea penală a discursului de ură și perfecționarea mecanismelor de sancționare a acestuia.
- Dezvoltarea și implementarea unei campanii periodice de sensibilizare privind prevenirea și combaterea discursului de ură în colaborare cu organele de drept, CPPEDAE, Ombudsman, Consiliul Audiovizualului, Consiliul de Presă, Comisia Electorală Centrală și societatea civilă
- Monitorizare a discursului de ură și colectarea datelor dezagregate privind cazurile de discurs de ură în produsele audiovizuale.
- Ratificarea instrumentelor europene și ale ONU în domeniul drepturilor omului, care stabilesc garanții suplimentare legate de respectarea dreptului de a nu fi supus torturii și relexor tratamente, precum: Protocolul opțional la Pactul internațional privind drepturile economice, culturale și sociale (2008); Protocolul opțional la Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (2006); Convenția internațională pentru protecția tuturor persoanelor împotriva disparițiilor forțate (2006); Convenția suplimentară privind abolirea sclaviei, a comerțului cu sclavi și a instituțiilor și practicilor similare sclaviei (1956).
- Adoptarea unor măsuri concrete pentru a îmbunătăți condițiile de detenție din penitenciare și izolatoarele de detenție preventivă, în conformitate cu Pactul și Regulile minime ale Națiunilor Unite cu privire la tratamentul deținuților (regulile Nelson Mandela), articolul 16 al UNCAT și articolului 3 al CEDO. În această privință, statul-parte ar trebui să ia în considerare nu numai construirea de noi penitenciare, dar, de asemenea, aplicarea mai largă a pedepselor neprivative de libertate alternative, cum ar fi monitorizarea electronică, eliberare condiționată și munca în folosul comunității. DIP ar trebui să implementeze recomandările formulate de CPT după vizita sa din 2020, cum ar fi reducerea nivelurilor de violență și reducerea ratelor de supraaglomerare în celule. Majorarea bugetului alocat pentru asistența medicală în instituțiile penitenciare, inclusiv prin dezvoltarea capacităților și infrastructurii penitenciarului spital din localitatea Pruncul; Aplicarea de către ANP în practică a prevederilor Regulilor de la Bangkok cu privire la femeile în detenție, prin contracararea cauzelor care contribuie la incarcarea femeilor (exemplu: problema violenței în familie), de a ține cont de necesitățile specifice ale femeilor și de obligația de a aplica prioritar pedepse non-privative de libertate în privința acestora, de a elabora programe de reabilitare a femeilor condamnate victime ale violenței; urgentarea construcției noului penitenciar;
- Ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul);

- Inițierea și promovarea modificărilor și completărilor la Codul Penal și Codul Contravențional pentru a spori sancțiunile aplicate în cazurile de violență domestică și sexuală, în conformitate cu standardele internaționale;
- Asigurarea implementării eficiente a prevederilor Legii nr. 137 cu privire la victimele infracțiunii;
- Implementarea unui mecanism eficient care să oblige agresorii să urmeze programe speciale de dezalcoolizare, dezintoxicare și consiliere pentru schimbarea comportamentului. Inclusiv, colectarea de informații despre câți agresori au urmat programele, tipul programului și impactul programului asupra schimbării comportamentale.
- Elaborarea mecanismelor practice de răspuns la cazurile ce privesc infracțiunile sexuale și anume Instrucțiuni metodice privind intervenția poliției, instituțiile medicale etc.
- Revizuirea cadrului normativ cu privire la asigurarea egalității și prevenirea și combaterea discriminării (în special Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și Legea nr. 298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (CPPEDAE) în vederea consolidării capacităților funcționale ale CPPEDAE.
- Instituirea moratorului privind instituționalizarea persoanelor cu dizabilități și revizuirea Programului Național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale gestionate de ANAS (HG Nr. 893 din 12-09-2018) în vederea adoptării unor măsuri mai eficiente pentru dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități și asigurarea dreptului lor la trai independent în comunitate, în conformitate cu Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități ratificată de Parlamentul Republicii Moldova în 2010.
- Dezvoltarea cadrului normativ necesar pentru asigurarea dreptului persoanelor cu dizabilități la servicii sociale de suport în comunitățile lor în funcție de nevoile de asistență. Clarificarea competențelor administrației publice centrale și locale privind dezvoltarea serviciilor sociale în funcție de nevoile persoanelor cu dizabilități și finanțarea adecvată a acestor servicii la nivel local pentru restabilirea echității sociale și incluziunea socială a acestui grup de persoane.
- Dezvoltarea cadrului normativ necesar aplicării principiilor bugetării sensibile la dimensiunea de gen în procesele de bugetare anuală și pe termen mediu.
- Implementarea Reformei Administrativ-Teritorială, în conformitate cu noile realități sociale, politice și demografice;
- Modernizarea și europenizarea sistemului de administrație publică (centrală și locală), în conformitatea cu principiile descentralizării și autonomiei locale;
- Consolidarea democrației, autoguvernării și autonomiei locale. Acest element fiind unul fundamental pentru un stat modern și democratic.
- Stoparea/încetinirea depopulării comunităților rurale/urbane. Oferirea perspectivei și păstrarea speranței de revigorare a comunităților locale din mediul rural.
- Asigurarea unei flexibilități și capacități suficiente a sistemului APL pentru a se auto-adapta condițiilor specifice teritoriale și necesităților comunităților locale concrete.
- Implicarea tuturor actorilor relevanți în procesul de reformă: autoritățile publice locale, autoritățile publice centrale, societatea civilă, mediul de afaceri, mediul academic și științific, parlamentari, partidele politice, parteneri de dezvoltare, minorități, grupuri vulnerabile.

Convergența economică și corelarea cu politicile UE

- Auditarea modului de administrare din ultimii ani a celor mai importante Fonduri, în special Fondul Rutier, Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, și Fondul Ecologic Național. În rezultatul auditării urmează să fie identificate eventuale scheme de corupție și delapidare (în cazul în care acestea există) și formulate recomandări privind eficientizarea administrării Fondurilor respective.
- Examinarea minuțioasă în cadrul Comisiilor Parlamentare a Rapoartelor Curții de Conturi și asumarea angajamentului Parlamentului în vederea monitorizării implementării recomandărilor din rapoartele respective de către instituțiile vizate. În acest sens, este necesară reanimarea implicită a funcției de control parlamentar.
- Efectuarea unei evaluări cuprinzătoare activității și oportunității prezenței statului în economie în calitate de agent economic. Aceasta vizează cartarea și evaluarea activității întreprinderilor de stat și a celor cu capital de stat, pentru a înțelege beneficiile versus costurile la nivel de buget și economie în general. În funcție de această evaluare, este necesară formularea unei viziuni clare cu privire la programul de deetizare a proprietății publice. Totodată, Agenția Proprietății Publice trebuie să joace un rol mai pro-activ în vederea fortificării guvernantei corporative în întreprinderile de stat, în special prin profesionalizarea Consiliilor de administrație, îmbunătățirea Codurilor de guvernanta corporativă în conformitate cu principiile OECD și a Băncii Mondiale, fortificarea funcțiilor de control intern și sporirea transparenței întreprinderilor respective.
- Elaborarea mecanismului pentru subvenționarea programului redus de muncă (eng: Short-Term Work scheme). Acesta urmează să compenseze o parte din veniturile salariale reduse din cauza efectelor pandemiei (de la 50% la 100%, în funcție de mărimea salariului primit). Măsura respectivă a fost pe larg aplicată de majoritatea țărilor din regiune, inclusiv România, și a fost una din principalele măsuri de suport acordat firmelor și populației în contextul pandemiei. Chiar dacă situația pandemică este stabilizată, riscul unui nou val pandemic sunt mari, iar Guvernul trebuie să fie pregătit pentru aplicarea noilor măsuri restrictive acompaniate de măsuri compensatorii prin intermediul acestui mecanism de subvenționare a programului redus de muncă. Costul acestuia se estimează la circa 17-18 milioane Euro care pot fi acoperite parțial din bugetul de stat, eventual prin emitere de valori mobiliare de stat, din simplu motiv că beneficiile acestuia depășesc de circa 3 ori costurile. Cauza este că aceste subvenții, pe de o parte, vor preveni creșterea ratei de șomaj și, respectiv, va atenua presiunile pe sistemul de protecție socială și va menține locurile de muncă, iar pe de altă parte, se vor transforma în consum final care va genera încasări bugetare din impozitele indirecte (în special, TVA și accize).
- Dezvoltarea unui program de subvenționare a investițiilor companiilor care urmează să proceseze materia primă locală (ex: echipamente pentru procesarea și ambalarea uleiurilor de semințe, prelucrarea/conservarea legumelor și fructelor etc.). Acesta urmează să stimuleze valoarea adăugată a producției locale, cu efecte pozitive asupra productivității și salariilor. Programul ar putea constitui circa 50 milioane Euro anual, fiind finanțat din două surse majore: (i) revizuirea Fondului Național pentru Dezvoltarea Agriculturii și Mediului Rural gestionat de Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) în baza unui audit cuprinzător independent, care să permită o prioritizare mai bună a resurselor în favoarea

subvenționării activităților de procesare avansată a materiei prime locale; și (ii) asistența externă, în special pachetul UE de recuperare economică de 600 milioane Euro pentru 2021-2024.

- Demararea unui program de reanimare și dinamizare a diplomației economice, în vederea stimulării atragerii investițiilor străine. În acest sens, este necesară crearea unei platforme de comunicare dintre Agenția de Investiții, care este principala instituție responsabilă pentru promovarea diplomației economice, și misiunile diplomatice ale Moldovei peste hotare. În plus, este necesar de efectuat o cartare a misiunilor diplomatice și o evaluare a activității acestora din perspectiva succeselor în promovarea diplomației economice, precum și revizuirea repartizării atașatilor economici în funcție de prioritățile și relațiile economice internaționale. Totodată, este necesară revizuirea fișelor de post ale funcționarilor relevanți din misiunile diplomatice prin suplینirea acestora cu indicatori de performanță individuală și colectivă în raport cu diplomația economică. Un asemenea program nu implică costuri esențiale și poate fi implementat cu suportul partenerilor de dezvoltare.
- Formalizarea activității deținătorilor de patente de întreprinzător. Una din principalele surse de numerar și activități economice informale sunt deținătorii de patente de întreprinzător și piețele în care aceștia activează. Problema nu consta în patentă per se, ci în faptul că acești antreprenori nu utilizează aparate de casă și nu achită impozite, creând și condiții de concurență neloială față de cei care își onorează obligațiile fiscale. Prin urmare, aceste întreprinderi trebuie să fie încurajate să-și formalizeze activitățile, prin instalarea aparatelor de casă, terminalelor pentru plățile cu cardul și menținerea evidenței contabile. În acest sens, sunt necesare măsuri de susținere directă pentru întreprinderile respective, în special în vederea acoperirii cheltuielilor aferente formalizării activității acestora. În plus, cerințele de raportare și evidență contabilă pentru întreprinderile micro și mici ar trebui simplificate substanțial. Nu în ultimul rând, instituțiile de control (în special, Inspectoratului Fiscal de Stat, Inspectoratul de Stat al Muncii și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor) să-și revizuiască abordările în vederea concentrării pe oferirea consultanței companiilor în ceea ce ține de compliance cu rigorile legale.
- În vederea consolidării autonomiei financiare locale este necesară:
 - Dezvoltarea obligațiunilor municipale drept instrument de mobilizare de către APL a resurselor financiare pentru investiții capitale la nivel local. În acest sens, este necesară eliminarea impozitării veniturilor obținute din investițiile în obligațiuni municipale, având în vedere experiența tuturor țărilor din regiune care au reușit dezvoltarea acestui instrument. În plus, este necesară promovarea activă a instrumentului respectiv în rândul APL și potențialilor investitori.
 - Renunțarea imediată la practicile clientelare de alocare a resurselor bugetare către APL. Conform unei analize recente¹, este atestată o evidență empirică robustă despre clientelismul politic în alocările bugetare pentru investițiile capitale: APL afiliate guvernării obțin, în mod constant, mai multe transferuri pentru investiții capitale de la bugetul de stat. Pe lângă implementarea unor politici publice în acest sens, practica respectivă poate fi curmată prin o simplă voință politică a partidului de la guvernare, fapt ce va ridica la un alt nivel calitativ relația dintre APL și Guvern și va spori eficiența și impactul investițiilor publice locale.

¹ „Clientelismul politic și investițiile publice”, 2021, https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/Studiul_Clientelismul_politic_si_investitiile_publice_ro.pdf

Achiziții publice

- Elaborarea, ajustarea și corelarea prevederilor actelor normative în domeniul achizițiilor publice pentru excluderea actualelor neconcordanțe și curențe legislative (inclusiv pentru achizițiile publice în sectorul utilităților).
- Ajustarea procedurilor de achiziție publică specifice serviciilor sociale;
- Definitivarea și aprobarea Strategiei de dezvoltare a sistemului de achiziții publice pentru anii 2021-2025;
- Elaborarea și aprobarea Planului sectorial de acțiuni anticorupție în domeniul achizițiilor publice pentru anii 2022-2023;
- Dezvoltarea sistemului de achiziții publice electronice (MTender) prin includerea funcționalităților tehnice pentru: achizițiile centralizate; atribuirea, semnarea, înregistrarea și monitorizarea a contractelor de achiziții publice; desfășurarea tuturor procedurilor de achiziții publice; precum și ajustarea funcționalităților tehnice curente la cadrul legal în vigoare.
- Punerea în aplicare a sistemului de profesionalizare și certificare a specialiștilor în achiziții publice.
- Consolidarea funcției de control în procesul de achiziții publice prin desemnarea unei instituții responsabile de aplicarea controlului în scopul prevenirii atribuirii contractelor de achiziții publice cu abateri de la cadrul legal.
- Completarea cap. III din Codul Contravențional al RM (Autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale) prin includerea reglementărilor referitor la autoritatea competentă să constate și să sancționeze contravențiile prevăzute la art.327/1 Cod Contravențional (Încălcarea regulilor de inițiere și desfășurare a procedurilor de achiziții publice).

Politica Externă

- Republica Moldova are nevoie mai mult ca oricând de o politică externă activă pentru a mobiliza sprijinul internațional care ar putea să ajute la depășirea crizelor
- Pe termen scurt, politica externă ar trebui să se concentreze pe obținerea mai multor vaccinuri; participarea țării la eforturile pan-europene de dezvoltare a certificatului digital care să permită cetățenilor moldoveni vaccinați să călătorească fără restricții în Europa și nu doar; elaborarea, împreună cu partenerii internaționali, a unui plan comprehensiv de redresare economică; cooperarea juridică internațională cu agențiile anti-fraudă din alte state pentru investigarea spălării banilor și a fluxurilor bancare frauduloase, anchetarea și a recuperarea activelor furate.
- Republica Moldova trebuie să promoveze o politică externă pozitivă, în special în condițiile unor provocări regionale și globale. Republica Moldova ar trebui să contribuie la crearea unui mediu non-conflictual în relațiile sale cu toți actorii regionali și globali. În același timp, deși aspirația pentru relații stabile cu toți partenerii externi ai Republicii Moldova, acest lucru nu trebuie să se facă din contul securității naționale a Republicii Moldova, suveranității țării, dar și capacității de a decide prezentul și viitorul în afara oricărei influențe externe. Din acest

motiv, este crucial pentru Republica Moldova să construiască parteneriate economice și de securitate solide și pe termen lung.

- Politica externă trebuie să fie principală și previzibilă. Aceasta ar trebui să fie ghidată de priorități clare pentru creșterea rezilienței interne, valorificarea deplină a oportunităților oferite de partenerii internaționali pentru a avansa dezvoltarea economică și democratică a țării și consolidarea rezistenței împotriva amenințărilor hibride externe.
- Politica externă a Republicii Moldova ar trebui să fie un instrument cheie pentru protejarea și oferirea beneficiilor clare cetățenilor săi.
- Avansarea dialogului politic și sectorial cu Uniunea Europeană și statele sale membre, pentru consolidarea rezilienței democratice, economice, climatice, energetice și de securitate a Republicii Moldova, inclusiv în contextul noilor livrabile ale Parteneriatului Estic care vor fi stabilite la următorul Summit al Parteneriatului Estic.
- Parteneriatele bilaterale ale Republicii Moldova sunt esențiale pentru rezultatele politicii externe. Republica Moldova trebuie să promoveze interacțiunea și parteneriatele politice consolidate cu România și Ucraina.
- Relansarea Parteneriatului Strategic cu România pentru integrarea europeană a Republicii Moldova, prin trasarea de noi perspective.
- Negocierea unui nou acord cu Guvernul României privind programul de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro.
- Relansarea Grupului pentru Acțiunea Europeană a Republicii Moldova (GAERM) creat, în 2010, la inițiativa României și Franței, pentru promovarea intereselor și vizibilității Republicii Moldova pe agenda europeană.
- Lansarea unui fond de dezvoltare pentru Republica Moldova în parteneriat cu state membre ale UE interesate, în particular România, care ar avea rolul de a sprijini, complementar sau *in extenso*, reforme pe care Chișinăul și le va asuma prin Planul de redresare economică.
- Consolidarea parteneriatului pentru integrare europeană cu Ucraina, Georgia (în cadrul noului format de Trio-Asociat), precum și cu alte țări ale Parteneriatului Estic.
- Aprofundarea dialogului și cooperării în domeniul securității regionale în formatul Trio-Asociat plus UE.
- Relansarea dialogului strategic al Republicii Moldova cu SUA. Elaborarea și implementarea unei foi de parcurs care să detalieze principalele așteptări și direcții prioritare de cooperare cu SUA care să vizeze în special consolidarea democrației și buna guvernare, inclusiv pe dimensiunea combaterii corupției, independența energetică, dezvoltarea economică și financiară, cooperarea în materie de securitate.
- Negocierea cu administrația americană a unui nou pachet de asistență multianuală în cadrul Programului SUA Provocările Mileniului.
- Promovarea unui dialogului politic cu Federația Rusă cu respectarea intereselor naționale ale Republicii Moldova, a Tratatului de prietenie și cooperare, a principiilor suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, urmărind obiectivul restabilirii relațiilor comercial-economice prin excluderea barierelor tarifare și netarifare discriminatorii asupra produselor moldovenești.
- Republica Moldova ar trebui să capitalizeze pe valoarea adăugată a abordării regionale în promovarea obiectivelor de politică externă. Republica Moldova este prea mică pentru a

putea să interacționeze strategic cu actorii globali și să atragă sprijinul necesar pentru a-și implementa cu succes obiectivele sale de politică internă și externă. O abordare regională ar însemna că diplomația Republicii Moldova ar trebui să găsească instrumente și sinergii în parteneriatele regionale și multilaterale, care să avanseze proiecte economice, de infrastructură și transport. Moldova poate deveni un hub de legătură între Est și Vest. Acest aspect este relevant și pentru obiectivele de securitate. Explorarea rolului securității în regiunea Mării Negre este primordială. Republica Moldova ar trebui să se integreze în structurile și inițiativele regionale de securitate, fiind mai mult un partener activ decât doar un beneficiar de securitate.

Integrare europeană

- Aducerea Republicii Moldova mai aproape de perspectiva de aderare la Uniunea Europeană prin dinamizarea procesului de implementare a Acordului de Asociere și a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană.
- Consolidarea cadrului instituțional și operațional de implementare a Acordului de Asociere, prin consolidarea cooperării inter-instituționale a Centrului de guvernare (MAEIE, Ministerului Finanțelor și Cancelaria de Stat a Guvernului Republicii), Ministerului Economiei și Infrastructurii altor autorități publice în procesul de coordonare și implementare a Acordului de Asociere și a obiectivelor de dezvoltare strategică a Republicii Moldova.
- Consolidarea capacităților Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) și Ministerului Economiei și Infrastructurii în calitate de autorități coordonatoare al procesului de coordonare și monitorizare a implementării Acordului de Asociere UE-Moldova și respectiv a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană (ZLSAC). Atribuirea Ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene și Ministrului Economiei și Infrastructurii statutul de Viceprim-miniștri.
- Întărirea capacităților ministerelor și altor autorități publice centrale cu privire la transpunerea și implementarea acquis-ului UE.
- Accelerarea implementării standardelor UE. Adoptarea legislației secundare ce ar prevedea atât adoptarea continuă a standardelor europene, cât și aplicarea acestora în practică de către mediul de afaceri. Raportarea pe marginea preluării standardelor europene drept standarde naționale capătă valoare maximă atunci când este evaluată sistematic numărul standardelor de facto utilizate în procesul de producție în economia națională.
- Inspectarea funcționalității mecanismului de supraveghere a pieții la nivelul conformității, dar și în privința acreditării laboratoarelor de certificare. Producția de bunuri de calitate și sigure pentru consumul intern, importul lor și respectiv exportul acestora depinde de funcționarea adecvată a instituțiilor publice și private care asigură o conformitate strictă cu rigorile care rezultă din bunele practici europene.
- Acordarea suportului necesar producătorilor autohtoni pentru a facilita penetrarea noilor piețe, a implementa standarde UE sau a face față concurenței pe piața internă, precum și susținerea și încurajarea transformărilor structurale profunde necesare pentru ridicarea competitivității economiei naționale.
- Racordarea reformelor din domeniul asistenței sociale la standardele țărilor din Uniunea Europeană. Promovarea implementării Pilonilor Europeni ai Drepturilor Sociale [European](#)

[Pillar of Social Rights](#) și a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, în particular articolele ce țin de traiul în comunitate a persoanelor cu dizabilități, incluziunea educațională și în câmpul muncii

Securitatea și apărarea

- Inițierea unui proces amplu de Evaluare Strategică a Sectorului de Securitate și Apărare Națională, adoptarea unei Strategii (Convenții, Concepții, Plan) de securitate națională și actualizarea Strategiei Naționale de Apărare și a strategiilor aferente (strategia militară, strategia de securitate cibernetică, strategia de securitate informațională, ecologică, economică, alimentară, energetică etc).
- Consolidarea mecanismului național de recrutare, pregătire, desemnare și participare a experților național în misiuni și operațiuni internaționale.
- Consolidarea capacităților de management a securității și apărării naționale în situații de criză.
- Dezvoltarea conceptului, capabilităților și cadrelor instruite pentru operarea sistemului de Cyber Security, Cyber Defence și Cyber Governance.
- Consolidarea operațională a unui CERT național;
- Constituirea și instituționalizarea unui organism independent care să întrunească reprezentanți ai actorilor naționali de securitate: MAI, SIS, STISC, MEI, AGE, MAEIE etc.,
- Stabilirea parteneriatelor mediului public-privat întrucât furnizorii de servicii și/sau infrastructurii critice la nivel de stat să colaboreze și să asiste după caz statul la menținerea integrității și securității naționale.
- Dezvoltarea unui mecanism de avertizare timpurie de asistență a procesului de luare a deciziilor la nivelul conducerii politice a țării (Președinție, Parlament și Guvern) în probleme de securitate națională.
- Reformarea Serviciului de Informații și Securitate în scopul consolidării capacităților și competențelor axate pe contractarea amenințărilor externe asupra securității naționale și ordinea constituțională. Crearea unei unități de contrainformații civile cu capacități consolidate, concentrată pe acțiuni de contraspionaj și contracararea eforturilor străine de subminare a securității statului. Reforma domeniului de intelligence ar trebui să vizeze nu doar restructurarea Serviciului de Informații și Securitate, dar și dezvoltarea abilității instituționale a statului de a anticipa acțiunile adversarilor și de a le combate eficient.
- Republica Moldova trebuie să valorifice la maxim relațiile cu NATO și UE în cadrul parteneriatelor și acordurilor existente care să vizeze consolidarea capacităților de apărare, reforma și pregătirea Armatei naționale, creșterea rezilienței și a capabilităților de a identifica și răspunde la interferențe convenționale și hibride, reforma și capacitatea sistemului de inteligență și de securitate națională.
- Republica Moldova trebuie să valorifice la maxim potențialul relațiilor și cooperării cu SUA în procesul de revizuire a sectorului de securitate. Republica Moldova trebuie să negocieze includerea în cadrul Dialogului Strategic cu SUA a chestiunilor care vizează consolidarea sistemului de apărare și securitate.

- Republica Moldova trebuie să-și consolideze cooperarea în sectorul de securitate și apărare cu Ucraina și Georgia, țări care astăzi sunt mai avansate în privința politicilor, capacităților și experienței în sectorul de apărare și securitate. Statutul de țări asociate Uniunii Europene al Republicii Moldova, Georgiei și Ucrainei oferă un cadru extins de valorificare a oportunităților care țin de consolidarea rezilienței, securității cibernetice, de contractarea a interferențelor hibride.
- Republica Moldova trebuie să-și consolideze și extindă Parteneriatul Strategic de Apărare cu România

Reintegrarea țării

- Lansarea la nivel național a unui proces autentic de elaborare a unei viziuni unice cu privire la reintegrarea țării, cu implicarea tuturor instituțiilor naționale competente și cu participarea societății civile.
- Avansarea în discuțiilor în formatul „5+2” pentru lansarea negocierilor pe marginea coșului III, care vizează reglementarea politică amplă, inclusiv chestiuni instituționale, politice și de securitate.
- Promovarea în cadrul formatului actual de negocieri „5+2” a principiului de „issue-linkage”, unde soluțiile de consolidare a măsurilor de încredere care implică costuri nepolitice, inclusiv cele deja agreate, să fie implementate în strânsă legătură cu progresul atins în reglementarea politică a conflictului transnistrean.
- Inițierea discuțiilor în cadrul formatului „5+2” a procesului de evaluare a Misiunii actuale de pacificare și reformatarea acesteia într-o Misiune civilă cu mandat internațional.
- Promovarea în cadrul OSCE a importanței consolidării rolului și a instrumentelor Misiunii OSCE în Republica Moldova cu privire la monitorizarea și prevenirea incidentelor în zona de securitate, după exemplul mecanismului de monitorizare și raportare al Misiunii Speciale OSCE în Ucraina.
- Obținerea sprijinului comunității internaționale (i.e. ONU, OSCE, UE, SUA, Rusia) și umanitare (ex. Comitetul internațional al Crucii Roșii) pentru inițierea inspecției și avansarea procesului de utilizare a munițiilor de la depozitului de armament de la Cobasna.
- Reformarea Biroului pentru Reintegrare în scopul creșterii capacităților de intervenție și politici în domeniul reintegrării și promovării DO în regiunea transnistreană;
- Invitarea Grupului de lucru pentru detenția arbitrară și a Raportorului special pentru tortură și alte pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante cât mai curând posibil să viziteze Moldova pentru o evaluare independentă și imparțială a situației de detenție arbitrară, tortură în regiunea transnistreană;
- Invitarea raportorului special pentru libertatea de opinie și de exprimare și raportorul special pentru situația apărătorilor drepturilor omului, să viziteze Republica Moldova pentru a face o evaluare independentă și imparțială despre mediul în care operează actorii societății civile în regiunea transnistreană;
- Eforturi pentru recunoașterea în mod explicit a legitimității activității apărătorilor drepturilor omului și aplicarea Declarației ONU privind apărătorii drepturilor omului la nivel național.

- Eforturi pentru eliberarea necondiționată a deținuților politici și persoanelor deținute arbitrar în regiunea transnistreană;

Mediul, schimbările climatice și securitatea energetică

- Crearea unui minister separat focusat pe problemele de mediu și consolidarea capacităților acestuia.
- Schimbarea atitudinii asupra managementului teritoriului național asupra lărgirea semnificativă a terenurilor împădurite pentru îmbunătățirea regimului hidrologic și adaptarea la schimbarea climei. Susținerea măsurilor de dezvoltare a pădurilor pe pământurile agricole de orice bonitate. Adoptarea măsurilor de implementarea pe teren a legii privind rețeaua ecologică 94/2007;
- Integrarea principiilor de protecție a mediului, dezvoltarea durabilă și adaptarea la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale;
- Elaborarea legislației pentru incinerarea cadavrelor omenești și construcția crematoriului în Republica Moldova;
- Revizuirea resurselor financiare ale Fondului Ecologic Național de la aprovizionarea cu apă și canalizare la restaurarea resurselor naturale și protecția mediului, inclusiv restaurarea rețelei ecologice naționale;
- Asigurarea finanțării ariilor naturale protejate de stat din sursele bugetului de stat pentru excluderea practicilor de subminarea lor în rezultatul exploatării resurselor naturale protejate.
- Negocierea cu Cabinetul de Miniștrii al Ucrainei privind crearea zonelor umede de importanță internațională în sectoarele Nistrului de Mijloc și Nistrului Inferior.
- Elaborarea, aprobarea și implementarea planului național de implementarea a Convenției privind accesul la informație, participarea publicului și accesul la justiție în probleme de mediu.
- Asigurarea financiară pentru întreținerea zonei de protecție a Nistrului.
- Elaborarea și aprobarea deciziei de obligativitate a cetățenilor de a se racorda la rețelele ingineresti comunale (canalizație) și serviciului de evacuare a deșeurilor.
- Elaborarea și aprobarea Planului Național Integrat privind Energia și Clima 2021-2030;
- Transpunerea pachetelor legislative „Clean Energy Package for all Europeans” și „Fit for 55 Package”;
- Creșterea capacităților autorităților responsabile de implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice;
- Corelarea taxei unice de înregistrare și/sau taxei anuale de circulație a vehiculelor cu nivelul de emisii;
- Aprobarea Strategiei Naționale de Renovare a Fondului Imobiliar pe Termen Lung 2021-2030 și programului de finanțare aferent acesteia;
- Transpunerea Directivei privind limitarea emisiilor de la instalațiile de ardere de dimensiuni mari;
- Aprobarea Regulamentelor aferente incinerării deșeurilor pentru valorificarea energetică a lor;

- Avansarea interconexiunii electroenergetice LEA 400 kV Vulcănești - Chișinău, prin introducerea proiectului în HG 246/2010 pentru scutirea lui de taxe;
- Avansarea celui de-al doilea proiect de modernizare a sistemului de încălzire centralizată din Chișinău, prin includerea lui în HG 246/2010.
- Dezvoltarea și implementarea programelor ce ar încuraja populația în comportamente prietenoase mediului înconjurător (ex. pentru colectarea de gunoi oferirea în schimb a biletelor gratuite la teatru, transport public, etc.);
- Mijloacele financiare economisite de instituțiile școlare cu autonomie financiară în urma realizării măsurilor de eficiență energetică, să rămână la dispoziția instituțiilor respective, iar soldurile rămase în anul de gestiune să poată fi păstrate pentru următorul an bugetar.
- Modificarea mecanismului de finanțare a instituțiilor educaționale prin eliminarea limitării termenului de efectuare a cheltuielilor la un singur an bugetar, pentru a face posibilă planificarea multianuală a investițiilor.
- Formalizarea unui fond de investiții și crearea de programe de finanțare a măsurilor de eficiență energetică în clădirile publice. Instrumentele de finanțare includ elemente comerciale dar și surse gratuite de bani. Ponderea granturilor este stabilită după criterii clare și transparente, invers proporțional veniturilor autorității aplicante.
- Dezvoltarea cadrului legal secundar aferent serviciilor energetice.
- Clarificarea aspectelor legate de semnarea de către autoritățile publice a contractelor multianuale pentru servicii energetice.

Diaspora

- Consolidarea instituțională a Biroului pentru Relații cu Diaspora (BRD). Bugetul actual anual de 2.5-3 milioane de lei al BRD nu este suficient pentru o coordonare eficientă a strategiei migraționale. Revizuirea statutului și consolidarea capacităților operaționale, ar oferi o mai multă autonomie administrativ-financiară și îi va permite să fie mai activă la implementarea proiectelor.
- Colaborarea între BRD, Inspectoratul Poliției de Frontieră, Agenția de Servicii Publice, Biroul Național de Statistică și MAEIE ar trebui să fie mai dinamică. Aceasta ar permite ca bazele de date administrative să fie mai eficiente pentru a estima numărul migranților. În plus, ar trebui elaborate de mecanisme de motivare a cetățenilor să-și modifice datele referitor la reședință pentru o acuratețe mai mare a Registrului de Stat al Populației.
- Dezvoltare eco-sistemului de crowdfunding și investiții în întreprinderi. Crearea posibilităților de a procura cote-părți sau acțiuni din start-up-uri pentru venit adițional.
- Crearea condițiilor pentru vinderea VMS-urilor către retail/diaspora. Autoritățile deja depun eforturi de a ușura procurarea VMS-urilor la distanță de către populație. Totuși, acest proces ar trebui accelerat. Economiiile celor aflați peste hotare ar putea fi depuse în VMS-uri, ceea ce ar crea un venit adițional pentru o potențială reîntoarcere.
- Reanimarea Grupurilor de Excelență ale Diasporei. Mecanismul de colaborare dintre instituțiile guvernamentale și experți înalți calificați pentru a implementa obiectivele strategice din Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030, este o platformă ideală de a implica talentele din diasporă.

- Promovarea mai intensă a acordurilor bilaterale de securitate socială cu țările, unde își au reședința un număr important al cetățenilor moldoveni, inclusiv Canada și Marea Britanie. Noul acord semnat recent cu Italia, este deja un salt important în această direcție.
- Amendarea cadrului legal electoral care să ofere posibilitatea organizării modalităților alternative de vot în Republica Moldova, inclusiv votul online. În prezent, cadrul legal nu prevede alte modalități decât votul în secțiile de votare și la domiciliu, exclusiv în ziua votării

Contacte Interumane

- Demararea procesului de creare a Centrului Național de Voluntariat din Moldova (CNVM), ca organ responsabil de implementarea politicii statului în domeniul voluntariatului (conform Legii nr. 128 din 09.07.2020 pentru modificarea art. 9 din Legea voluntariatului nr. 121/2010) și pentru îndeplinirea restanțelor din Obiectivul general 3 din Strategia de Dezvoltare a Societății Civile 2018 – 2020.
- Mobilizarea actorilor relevanți ca să elaboreze și să aprobe actele normative necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii voluntariatului, inclusiv alocarea resurselor financiare pentru buna funcționare a CNVM, să identifice o locație potrivită pentru sediu și să fie angajat personalul de bază.
- Atribuirea responsabilității elaborării documentului strategic în domeniul voluntariat Cancelariei de Stat, cu includerea documentului respectiv în planul de acțiuni al Cancelariei de Stat, care este cea mai potrivită entitate capabilă să colecteze de la toate ministerele de resort propunerile de dezvoltare a diferitelor tipuri de voluntariat care țin de competența acestora, iar documentul să fie discutat cu societatea civilă și alți constituenți, ajustat și adoptat în cadrul următoarei Conferințe Naționale a Voluntariatului (CNV). În acest sens, Guvernul, în colaborare cu toate ministerele de resort, trebuie să contribuie la completarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea ministerelor de resort și ale fiecărui minister în parte, cu scopul de a le împuternici și responsabiliza să elaboreze politici de voluntariat pe domeniile lor de competență.
- Aprobarea proiectului Programului Național pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social în Republica Moldova 2021-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Programului, elaborate de Ministerul Economiei și Infrastructurii;
- Aprobarea proiectului Programului național de finanțare și mentorat pentru start-up-uri/întreprinderi sociale, elaborat de ODIMM;
- Inițierea discuțiilor cu privire la dezvoltarea și pilotarea programelor de stagii profesionale plătite în afara instituțiilor de învățământ și instituirea unui program parlamentar/guvernamental de stagii profesionale plătite/internship după modelul instituit la nivelul instituțiilor Uniunii Europene, cu o ulterioară implementare și în alte instituții publice;
- Inițierea discuțiilor cu privire la dezvoltarea unui program de compensații din bugetul de stat adresate tinerilor din grupurile social vulnerabile (cu venituri scăzute) potențiali beneficiari ai programului "Prima Casă" și aprobarea acestuia.

Politici de Muncă și Dialog Social

- Includerea în Programul de activitate al noului Guvern a unui compartiment distinct (capitol/subcapitol), intitulat "Muncă, politici salariale, securitate și sănătate în muncă, protecție socială și dialogul social". Concomitent, în mod principial, considerăm necesar ca la elaborarea Programului de activitate a Guvernului și, ulterior la implementarea acestuia, să fie asigurată respectarea prevederilor art. 371 din Acordul de Asociere RM-UE, care stipulează necesitatea menținerii nivelurilor de protecție existente.
- Adoptarea Strategiei Naționale privind implementarea Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă, în mod special al Obiectivului 8. Muncă decentă și creștere economică;
- Elaborarea și adoptarea unei Strategii naționale de combatere a fenomenului „muncii la negru” și de achitare a salariilor „în plic”, monitorizarea căreia să fie realizată la nivelul Prim-ministrului;
- Instituirea Ministerului Muncii și Protecție Sociale în vederea asigurării consolidării activității de administrare a muncii în conformitate cu Convenția OIM nr. 150 privind administrația muncii;
- Realizarea măsurilor de promovare a parteneriatului social, negocierilor colective, încheierii convențiilor colective și contractelor colective de muncă, participării reprezentanților salariaților la procesul decizional la toate nivelurile;
- Dezvoltarea capacității Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective și, în special, a Secretariatului acesteia în ceea ce privește examinarea și avizarea proiectelor de acte normative din domeniile muncii și social-economic;
- Eficientizarea funcționării comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel ramural;
- Introducerea în curricula instituțiilor de învățământ a unui curs ce vizează modulul „Parteneriatul social”;
- Adoptarea unei hotărâri ce ar viza majorarea treptată a salariului minim pe țară până la nivel de 50-60 la sută din salariul mediu pe economie, în conformitate cu recomandările Cartei sociale europene revizuite care să asigure respectarea principiului remunerare egală pentru muncă de valoare egală, inclusiv între femei și bărbați;
- Modificarea legislației în vederea extinderii tuturor tipurilor de prestații sociale asigurate (ajutor de șomaj, indemnizație pentru îngrijirea copilului, incapacitate temporară de muncă ș.a.) pentru persoanele asigurate cu contract individual de asigurări sociale, inclusiv cu scopul de a cointeresa asigurarea socială pentru categoriile de lucrători informali;
- Modificarea legislației în vederea stabilirii mecanismelor de stimulare a angajaților cu responsabilități familiale;
- Continuarea, în format tripartit, a procesului de perfecționare a Codul muncii și de racordare a acestuia la standardele internaționale în domeniul muncii (Directivile UE, Convențiile Organizației Internaționale a Muncii etc.);
- Crearea mecanismelor extrajudiciare de soluționare a litigiilor individuale de muncă;
- Constituirea completelor de judecată specializate în domeniul dreptului Muncii;
- Urgentarea implementării la nivel de țară a Registrului electronic al salariaților din Republica Moldova;
- Realizarea măsurilor necesare în vederea ajustării legislației cu privire la securitatea și sănătatea în muncă la Directivile Uniunii Europene și Convențiile Organizației Internaționale a Muncii;

- Revizuirea cadrului normativ existent în domeniul inspecției muncii pentru a asigura conformitatea cu prevederile actelor internaționale ratificate de Republica Moldova (Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 81 privind inspecția muncii în industrie și comerț și Convenția OIM nr. 129 privind inspecția muncii în agricultură);
- Elaborarea și adoptarea unui Program național de securitate și sănătate în muncă și planului de acțiuni aferent;
- Elaborarea cadrului legal în vederea racordării legislației naționale la prevederile Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 161 privind serviciile de sănătate ocupațională;
- Elaborarea și adoptarea, în regim de urgență, a unor mecanisme eficiente de protecție social-economică a populației și de relansare economică pentru atenuarea consecințelor pandemiei Covid-19;
- În vederea creșterii motivației muncii în țară se impune implementarea unui șir de măsuri de dinamizare a raporturilor de muncă și alte raporturi legate nemijlocit de acestea:
 - Formarea profesională continuă a lucrătorilor prin ratificarea Convenției ILO nr. 140 privind concediul de studii plătit (1974), dezvoltarea oportunităților naționale și sectoriale de formare a profesională continuă a salariaților;
 - Dezvoltarea reglementărilor naționale privind modul de acordare, în beneficiul angajaților, a biletelor de valoare: tichete de masă, tichete cadou, tichete de creșă, tichete culturale și vouchere de vacanță.
- Dezvoltarea, aprobarea și susținerea financiară a serviciilor de outreach pentru identificarea și angajarea tinerilor NEET în Moldova (ex. aprobarea metodologiei pilotate de CNTM în parteneriat cu ANOFM)

Mass-media

- Definitivarea, aprobarea și realizarea Programului național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2021 – 2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Programului, elaborate în conformitate cu Concepția națională pentru dezvoltarea mass-mediei (Legea nr. 67 din 26 iulie 2018);
- Sistarea emisiei prin eter începând cu 1 ianuarie 2022 și fortificarea sistemului multiplex, inclusiv prin subvenționarea parțială pentru perioada incipientă a costului acestuia pentru radiodifuzori;
- Completarea cadrului legislativ și normativ de acces la informația de interes public pentru excluderea impedimentelor artificiale și facilitarea accesului la informația de interes public pentru reprezentanții instituțiilor mass-media (modificarea și completarea Legii privind accesul la informație, Legii cu privire la libertatea de exprimare, Legii privind protecția datelor cu caracter personal, Codului civil, Codului contravențional, Legii cu privire la secretul de stat, Codului administrativ, Legii cadastrului bunurilor imobile ș.a.);
- Îmbunătățirea practicilor de oferire a accesului instituțiilor mass-media la informația de interes public, asigurarea transparenței reale a datelor și deschiderea bazelor de date cu informațiile de interes public;
- Îmbunătățirea cadrului legislativ și normativ în domeniile publicitate și concurență pe piața mediatică, prin adoptarea proiectului noii Legi a publicității și a proiectului de completare a

Legii concurenței. Eficientizarea și responsabilizarea Consiliului Concurenței în investigarea și sancționarea înțelegerilor de cartel și a abuzurilor de poziție dominantă pe piața mass-media și pe piața publicității. Modificarea procedurilor de măsurare a audienței furnizorilor de servicii media audiovizuale pentru a garanta furnizarea unor date veridice privind audiența și un mediu concurențial loial;

- Evaluarea legislației și elaborarea, de comun acord cu reprezentanții societății civile și partenerii de dezvoltare, a unor garanții suplimentare pentru excluderea subordonării politice a Consiliului Audiovizualului și a Consiliului de Supraveghere a Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova”;
- Reformarea profundă a Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” și transformarea acestuia într-o companie eficientă și care să asigure o emisie independentă și calitativă;
- Revizuirea cadrului legislativ pentru asigurarea transparenței reale a proprietarilor beneficiari ai instituțiilor mass-media și a surselor de finanțare a furnizorilor de servicii media audiovizuale;
- Examinarea, definitivarea și aprobarea proiectului de lege pentru instituirea sistemului național de susținere a dezvoltării instituțiilor media independente de utilitate publică, inclusiv a celor din regiunile Republicii Moldova;
- Revizuirea Strategiei securității informaționale 2019-2024 și a planului de acțiuni pentru implementarea acestei Strategii prin completarea cu acțiuni specifice la compartimentul mass-media, care ar asigura protecția spațiului informațional autohton de interferențele informaționale nocive din exterior;
- Evaluarea legislației naționale și a practicilor europene în domeniul combaterii știrilor false, elaborarea și adoptarea unor amendamente legislative în acest sens, menite să asigure reacția operativă și adecvată a instituțiilor publice pentru combaterea știrilor false, inclusiv în perioadele electorale;
- Completarea mecanismului de desemnare procentuală („legea 2%”) prin includerea instituțiilor mass-media ca potențiali beneficiari ai redirecționării a 2% din impozitul pe venit de la persoanele fizice;
- Revizuirea prevederilor Codului electoral în partea care vizează reflectarea alegerilor de către mass-media, prin excluderea ambiguităților și unificarea noțiunilor utilizate pentru a facilita activitatea furnizorilor de servicii media audiovizuale în perioadele electorale.

Societate Civilă

- Dezvoltarea unui mecanism eficient de consultare permanentă a organizațiilor societății civile pe subiectele de importanță strategică
- Îmbunătățirea transparenței Parlamentului în procesul decizional, prin completarea Regulamentului Parlamentului cu prevederi cuprinzătoare sau revizuirea și adoptarea Codului de proceduri parlamentare, elaborarea și aprobarea unui Regulament al Biroului permanent al Parlamentului, reglementarea procedurii de urgență, implementarea sistemului de vot electronic, publicarea în termen util și într-un format accesibil a tuturor informațiilor privind activitatea Parlamentului și revitalizarea Platformei de colaborare cu societatea civilă;
- Lansarea platformei E-legislație, care urma a fi funcțională din 2019;

- Elaborarea unei noi Strategii de Dezvoltare a Societății Civile, cu un rol accentuat al Cancelariei de Stat, în parteneriat cu organizațiile societății civile, care să ia în calcul evaluările strategiilor anterioare și o comunicare extinsă cu OSC-urile locale, inclusiv pe durata implementării strategiei;
- Încetarea atacurilor la societatea civilă prin campanii de dezinformare, atacuri din partea politicienilor, încercări de a limita spațiul civil prin inițiative legislative etc.
- Aprobarea Regulamentului de finanțare a proiectelor OSC-urilor din fonduri publice;
- Modificarea mecanismului actual privind donațiile filantropice și sponsorizare și elaborarea unui mecanism simplu, clar și eficient;
- Elaborarea și aprobarea mecanismului de contractare și finanțare din bugetul de stat a serviciilor sociale prestate de organizațiile societății civile acreditate;
- Constituirea de urgență a Comisiei de Certificare și aprobarea regulamentului privind organizarea și funcționarea acesteia.

Tineret

- Asigurarea că noua componentă a guvernului o să fie constituită din cel puțin 50% tineri cu experiență demonstrată în domeniile și portofoliile asumate.
- Elaborarea noii Strategii Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2030
- Asigurarea funcționalității și durabilității Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret
- Elaborarea Standardelor ocupaționale pentru funcția de Lucrător de Tineret și Specialist în lucrul cu tinerii
- Inițierea discuțiilor cu Uniunea Europeană privind posibilitatea implicarea Republicii Moldova în calitate de Țară Program pentru Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate
- Asigurarea funcționalității Comisiei Guvernamentale pentru politicile de tineret , precum și facilitarea procesului de promovare și instituționalizare a comisiilor locale de co-management în materie de politici publice de tineret cu scopul coordonării intervențiilor sectoriale pentru tineri, asigurând astfel participare eficientă a tinerilor în procesele decizionale la toate nivelele, unde tinerii vin cu inițiative și împreună cu adulții iau decizii comune, prin care se garantează utilizarea potențialului și a resurselor ambelor grupuri de la egal la egal;
- Adoptarea în a 2 lectură a proiectului de lege nr 361 din 12.08.2020 pentru modificarea și completarea Legii nr 215/2016 cu privire la tineret aprobat de Parlament în prima lectură în luna decembrie a anului 2020.
- Dezvoltarea și aprobarea spre finanțare a programelor de tineret privind acordarea suportului și acces la proiecte și granturi oferite de Guvern pentru implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.
- Dezvoltarea și finanțarea Hub-urilor pentru valorificarea și susținerea inițiativelor de tineret conexe Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și asigurarea localizării acestora în Moldova.

Alte

- Promovarea la nivel național a politicilor integrate și a cadrului normativ adecvat de combatere a fenomenul bullying în mediul școlar, inclusiv, cyberbullying, pentru

asigurarea unui mediu școlar protectiv și respectarea drepturilor copiilor, la nivel de societate;

- Implementarea, la nivelul instituțiilor de învățământ, a programelor structurale de prevenire a bullying-ului, de tipul Olweus Bullying Prevention Programme.

Despre Platformă

Platforma Națională a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic a fost creată în anul 2011 și în acest moment are 100 de organizații membre, 7 dintre acestea constituind organizații-umbrelă pentru alte peste 255 de organizații. Misiunea Platformei este consolidarea procesului de integrare europeană și de dezvoltare democratică a Republicii Moldova, de a contribui la procesul de advocacy și monitorizare pentru implementarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, și alte documente relevante ce se referă la Parteneriatul Estic și relația Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

Lista membrilor platformei poate fi accesată aici: <https://www.eap-csf.md/membrii-eap-moldova/>

Persoane de contact:

Adrian Lupusor, Facilitator al Platformei (adrian@expert-grup.org)

Liviana Frunză, Coordonatoarea proiectului „Platforma Națională” (liviana.frunza@eap-csf.md)

Lilia Carasciuc, Coordonatoare a Grupului de lucru nr. 1: „Democrație, drepturile omului, buna guvernare și stabilitate” (lcarasciuc@gmail.com)

Sergiu Mihailov, Coordonator al Grupului de lucru nr. 2: „Integrarea economică și corelarea cu politicile UE” (mihailov78@yahoo.com)

Lilia Curchi, Coordonatoare a Grupului de lucru nr. 3: „Mediul, schimbările climatice și securitatea energetică” (liliacurchi2005@yahoo.com)

Vitalia Cîrhana, Coordonator al Grupului de lucru nr. 4: „Contacte Interumane” (cirhana@gmail.com)

Tatiana Marian, Coordonatoare a Grupului de lucru nr. 5: „Politici de muncă și dialog social” (tatiana.marian@cnsm.md).